

Geen smog, de lucht is zuiver

Amoris laetitia wil weer eenheid brengen in verdeelde Kerk, maar leidt tot discussie

- ▶ Exhortatie kan slechts als geheel correct worden beoordeeld
- ▶ Paus Franciscus bekommerd om eenheid
- ▶ Belgische bisschoppen publiceren weldra brief over *Amoris laetitia*

Ilse VAN HALST

Een jaar geleden publiceerde paus Franciscus de apostolische exhortatie *Amoris laetitia* met zijn bevindingen over de dubbele gezinssynode. Hij nodigde de lokale Kerken uit ermee aan de slag te gaan, in het besef dat wat voor Europa aan de orde is, dat niet is in Afrika, en wat voor België van tel is, dat niet is voor Spanje.

Dat de toepassing tot andere accenten leidt, is begrijpelijk. Alleen blijft het daar niet bij. *De vreugde van de liefde* leidt tot discussies op het scherp van de snee. Tot in de hoogste echelons van de kerkelijke hiërarchie roeren stemmen zich als zou de paus onzuiver zijn in zijn leer.

KERK & leven berichtte eerder al over de open brief van vier conservatieve kardinalen die Franciscus om verduidelijking vroegen over zijn schrijven. Antipausposters in Rome en een vervalste satirische editie van de Vaticaanse krant *L'Osservatore Romano* in februari maken duidelijk dat die discussie, alleszins van één kant, niet met het gepaste respect wordt gevoerd. Net daarvoor pleit de Duitse kardinaal Walter Kasper. „Meningsverschillen mogen we niet zien als een bedreiging, maar ze moeten wel met wederzijds respect worden besproken”, meent hij.

Dat de huidige discussies hun oorsprong zouden vinden in de exhortatie, ziet de bisschop van Antwerpen, mgr. Johan Bonny,

anders, al ontkent hij niet dat er verdeeldheid heerst. „De discussies en spanningen die nu naar boven komen, bestaan al vijftig jaar. Ze zijn dus niet nieuw”, luidt zijn analyse.

„Al bij de voorbereiding op de gezinssynode nodigde paus Franciscus iedereen uit zich uit te spreken en nam hij die suggesties mee”, stipt mgr. Bonny aan. Hij woonde de tweede gezinssynode in 2015 bij als afgevaardigde van de Belgische bisschoppen. „De paus stuurde het synodale proces in de richting van integratie en verzoening, in een poging de verdeeldheid in de Kerk die hij erfde weg te werken. Daarom probeert hij in *Amoris laetitia* net diverse meningen te overbruggen in een productieve synthese, om in de toekomst een constructieve middenweg te kunnen varen. Sommigen willen daar echter niet van weten.”

„De uitdaging bestaat erin de volledige tekst te lezen, niet enkel de passage die jou ligt”

Die tegenstanders verknippen de exhortatie, halen zinnen uit hun context en discussiëren over afzonderlijke passages, waarbij ze het hele plaatje uit het oog verliezen. „De uitdaging bestaat erin de volledige tekst van de exhortatie te lezen en niet enkel dat ene hoofdstuk dat jou ligt, want het is pas in het licht van het integrale document én van alle andere teksten en toespraken van onze paus dat je zijn ware geest ontdekt”, zegt mgr. Bonny. „Dan zie je de rode draden van de barmhartigheid, de groeidynamiek, de eerbied voor het persoonlijk gewetensoordeel, het rekening houden met particuliere omstandigheden en de zorg voor de *communio* in de Kerk.”

Los van alle controverse over *De vreugde van de liefde* duiden almaar meer gezaghebbende theologen paus Franciscus' ware bedoelingen. De bisschop verwijst onder meer naar de commentaar van kardinaal Francesco Coccopalmerio, in het Vaticaan verantwoordelijk voor de interpretatie van wetgevende teksten, bij hoofdstuk 8 over de zogenoemde onregelmatige situaties. Daarin stelt de kardinaal onomwonden dat er in de exhortatie „geen enkele doctrinaire verwarring bestaat”.

Kardinaal Coccopalmerio verduidelijkt die stelling met een sprekend beeld. „Als je een mufte kamer bewoont en je opent het raam, dan waarden de enen de verfrissende wind, terwijl de anderen het raam snel weer dicht willen. Voor wie op een archaïsche manier denkt of aan pastoraal doet, veroorzaken die nieuwigheden dezelfde reactie als een koude tocht.” Voor hem is het duidelijk: „De lucht is zuiver en zonder enige twijfel uitstekend.” Met andere woorden, de nieuwigheid is niet een verandering van de leer, maar het perspectief van barmhartigheid dat paus Franciscus hanteert.

Na de bisschoppenconferenties van Argentinië, Malta en Duitsland maakten ook onze Belgische bisschoppen hun huiswerk over de apostolische exhortatie. Binnenkort publiceren ze hun pastorale richtlijnen in een brief.

Want, klinkt het verheugd bij mgr. Bonny, het valt op hoe enthousiast echtparen, gezinnen en andere samenlevingsmodellen bij ons de pauselijke brief onthaalden. „Voor het eerst sinds lang is er opnieuw een kerkelijk document over huwelijk en gezin waarin mensen zich herkennen en waaruit ze kracht putten. Je voelt dat het document welkom is. Het doet mensen goed en helpt oude wonden te genezen.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Iedereen geroepen?

„Aanstaande zondag is het Roepingenzondag. Op die bijzondere zondag hebben we aandacht voor de roepingen tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. Dat lijkt meer dan ooit nodig. KERK & leven ging na hoe het zit met het aantal priesters in Vlaanderen, vandaag en in de nabije toekomst.

De resultaten van dat onderzoek vindt u in ons *Dossier* (bladzijde 8 en 9). De cijfers zijn niet verrassend, maar beslist confronterend. Over twaalf jaar zijn er naar schatting nog 237 actieve priesters in heel Vlaanderen. Een veertigtal per bisdom dus. Die inschatting is dan nog optimistisch, zegt godsdienstsocioloog Wim Vandewiele. In een regio die decennialang gewoon was dat elk gehucht een pastoor had, en soms zelfs een onderpastoor, is dat een cultuurschok.

Toch is dat de realiteit waarmee we moeten leven. Uiteraard wordt daar volop over nagedacht en verandert de manier waarop we onze Kerk organiseren snel en ingrijpend. Eén constante duikt daarbij elke keer op: leken meer verantwoordelijkheid geven. Dat fenomeen zien we in parochies, dekenaten en bisdommen. Toen de nieuwe bisschop van Brugge, mgr. Lode Aerts, recentelijk zijn beleidsploeg samenstelde, bleek die te bestaan uit vier priesters, één diaken en zes leken. En eigenlijk kijkt niemand daar nog van op.

Ook mgr. Patrick Hoogmartens, bisschop van Hasselt, ziet ruimte voor leken in de parochies. „Het gros van de taken kunnen geëngageerde leken opnemen”, meent hij. De bisschop wijst er terecht op dat het begrip ‘roeping’ niet allereerst over de priesterroeping gaat, maar over ieders roeping als christen.

Tot daar bestaat een grote eensgezindheid. Moeilijker wordt het om precies af te bakenen wie welke rol zal vervullen. Dat leken zich toeleggen op administratieve, financiële of logistieke taken roept weinig discussie op. Komen daar echter ook pastorale taken bij? Ja, want de catechese voor communicanten, vormelingen, huwelijken en doopsels is al op vele plaatsen toevertrouwd aan leken. In principe kan men nog verder gaan. Alphonse Borras, vicaris-generaal van het bisdom Luik, opent in een boek een piste waarbij leken de plaatselijke pastoraal coördineren of extra pastorale taken op zich nemen. Zo laat het kerkelijk recht toe dat leken van hun bisschop een mandaat krijgen om te dopen of huwelijken te voltrekken. Op sommige plaatsen bestaat dat al. De vraag blijft natuurlijk: willen we dat? En hoe zien we het priesterschap dan in de toekomst?

Naast die principiële vragen zijn er ook pragmatische. Hoeveel taken kan het krimpende priesterkorps aan zonder dat priesters bezwijken onder een overvloed aan opdrachten en verantwoordelijkheden? Hoeveel tijd hebben priesters nog om naar hun eigen gevoel echt hun roeping te vervullen? Misschien wordt het tijd om de priesters grondig te bevragen over hun situatie en te peilen naar wat zij zelf wenselijk en haalbaar achten.

Daarmee komen we bij een belangrijk aspect van deze discussie. Volgens godsdienstsocioloog Wim Vandewiele maakten we als Kerk in Vlaanderen nog onvoldoende de overstap van de roomse weelde uit het verleden naar de actuele situatie van schaarste. Volgens hem hebben we een doorgedreven personeelsmanagement nodig. „Zo weten we bijvoorbeeld bitter weinig over het kerkelijke kernpersoneel en hebben we weinig zicht op de talenten van priesters, andere beroepskrachten en vrijwilligers. Waarden we onze mensen, ook de vrijwilligers, wel voldoende?”, vraagt hij zich af in ons *Dossier*.

Onze Kerk verandert en we zullen met z'n allen mee moeten veranderen. Een aangepast personeelsbeleid is daarbij cruciaal. Gewijd of leek, betaalde kracht of vrijwilliger, iedereen die zich geroepen weet moet finaal een plaats krijgen in een groter geheel. Een moeilijke puzzel, maar wel een met veel potentieel.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Mgr. Johan Bonny (Antwerpen), kardinaal Danneels en mgr. Van Looy (Gent) geven een persconferentie na de gezinssynode in Rome in 2015. © Belga Image